

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. วิเคราะห์แบบสอบถามโน้ตค้นความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย โดยหาระดับความยากและอำนาจจำแนกแบบสอบถามแต่ละข้อ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วและนำมาใช้จริง โดยใช้เทคนิค ๒๗ % ดังปรากฏผลในภาคผนวก

๒. หาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบสอบถามโน้ตค้นความเป็นพลเมืองดี ในระบบประชาธิปไตย โดยใช้สูตรของ กูเดอริ์ ริชาร์ดสัน ๒๑^๑ (Kuder Richardson Formular) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงเท่ากับ .๙๐๒๘ ดังแสดงไว้ในภาคผนวก

ผลการตอบแบบสอบถามโน้ตค้นความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน ๓๒๐ คน นักเรียนตอบแบบสอบถามถูกได้คะแนนโดยเฉลี่ย ๔๒.๕๔๓ คะแนน จาก ๗๐ คะแนน และโดยอาศัยค่า \bar{X} เป็นเกณฑ์ จำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ ได้กลุ่มสูงจำนวน ๒๐๕ คน และกลุ่มต่ำจำนวน ๑๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๕ และ ๓๕ ตามลำดับ

มโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย ๕๐ มโนทัศน์ เรียงตามลำดับดังนี้ คือ

ก. เกี่ยวกับค่านิยมและคำสอนในศาสนา

๑. ความซื่อสัตย์สุจริต
๒. ความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่
๓. ความมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา
๔. การประหยัดและการออมทรัพย์
๕. การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์และยึดมั่นในคุณค่าของความเป็นพลเมืองดี

^๑George Sachs Adams, Loc.cit.

๖. ลักษณะของผู้ดี

๗. ข้อปฏิบัติและ เหตุผลในการนับถือศาสนาของศาสนิกชน

ข. เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชนชนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม

๘. การคบเพื่อน

๙. การให้อภัยและช่วย เหลือซึ่งกันและกัน

๑๐. การรักษาความเป็นระเบียบ

๑๑. การตรงต่อเวลา

๑๒. การตระหนักถึงคุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม

๑๓. การคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

ค. เกี่ยวกับความรับผิดชอบในหน้าที่พลเมืองดี; หน้าที่ต่อตนเองและครอบครัว

๑๔. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

๑๕. การใช้เหตุผลที่ดีในการตัดสินใจ

๑๖. การคำนึงถึงสวัสดิภาพของตนเองและผู้อื่น

๑๗. ลักษณะของครอบครัวที่ดี

๑๘. การปฏิบัติตนของสมาชิกที่ดีในครอบครัว

ง. เกี่ยวกับความรับผิดชอบในหน้าที่พลเมือง; ในฐานะสมาชิกของสังคม

๑๙. การทำงานตามความถนัดและความสามารถ

๒๐. การปฏิบัติตนระหว่างลูกจ้างและนายจ้าง

๒๑. การเตรียมตัวขั้นต้น เพื่อให้พร้อมที่จะรับผิดชอบต่อสังคม

๒๒. การรักษาสาธารณสมบัติ

๒๓. ข้อปฏิบัติ เมื่อมีภัยทางการเมืองที่ร้ายแรงต่อประเทศ

๒๔. การเสียภาษีอากร

๒๕. การปฏิบัติตามและ เคารพกฎหมาย

๒๖. ความสำคัญของการแจ้งเกิด

๒๗. ความสำคัญของการทำบัตรประชาชน
๒๘. การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่ดี
๒๙. การถวายเป็นความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์
๓๐. การส่งเสริมความก้าวหน้าของชาติ
๓๑. ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน
- จ. เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยทั่วไป
๓๒. คุณค่านิยมในเรื่องการเมือง
๓๓. ลักษณะความสนใจทางการเมืองของบุคคล
๓๔. การวินิจฉัยแสดงความคิดเห็นในข่าวสารการเมืองต่างๆ
๓๕. ฐานะทางการเมืองของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
๓๖. การสร้างสรรค์ประชาธิปไตย
๓๗. เหตุผลที่ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
๓๘. ความสำคัญของการเลือกตั้ง
๓๙. ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น
๔๐. การจัดการศึกษาภาคบังคับ
๔๑. ความสำคัญของการศึกษากับระบบประชาธิปไตย
๔๒. ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ
๔๓. การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางการเมือง
๔๔. การแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายของรัฐบาล
๔๕. ลักษณะของมติมหาชน
๔๖. การแสดงบทบาททางการเมืองของประชาชน
๔๗. พรรคการเมือง
๔๘. หลักเกณฑ์ที่ควรพิจารณาเพื่อเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
๔๙. ฐานะของพระมหากษัตริย์
๕๐. การใช้สิทธิเสรีภาพ

ร้อยละของนักเรียนที่มีทัศนคติความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยถูกต้องนั้น ผู้
วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

๑. มีมโนทัศน์ถูกต้อง ร้อยละ ๗๐.๐๐ ขึ้นไป แสดงว่า เข้าใจดี
 ๒. มีมโนทัศน์ถูกต้อง ร้อยละ ๕๐.๐๐-๖๙.๙๙ แสดงว่า เข้าใจปานกลาง
 ๓. มีมโนทัศน์ถูกต้อง ร้อยละต่ำกว่า ๕๐.๐๐ ลงมา แสดงว่า เข้าใจน้อย
๓. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอโดยแบ่งเป็น ๕ ตอน ดังนี้คือ
- ตอนที่ ๑ การศึกษาเรื่องมโนทัศน์ ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยของนักเรียน
 - ตอนที่ ๒ ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังและพัฒนาจากโรงเรียน กับเพศของนักเรียน
 - ตอนที่ ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยที่นักเรียนได้รับจากโรงเรียน กับความคิดเห็นและการแสดงออกของนักเรียน
 - ตอนที่ ๔ การศึกษา เรื่องวิธีสอนที่ครูใช้ปลูกฝังและพัฒนา มโนทัศน์ ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียน
 - ตอนที่ ๕ ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนของครู กับมโนทัศน์ ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยของนักเรียน

ตอนที่ ๑

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนอาชีวศึกษาคิดเป็นร้อยละ จำแนกตามโรงเรียน ดังตารางที่ ๓, ๔, ๕, ๖ และ ๗

ตารางที่ ๓ ร้อยละของผู้มีมโนทัศน์เกี่ยวกับค่านิยมและคำสอนในศาสนาถูกต้อง

มโนทัศน์	โรงเรียนที่								รวม
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	
๑	๗๐	๗๐	๗๕	๗๕	๖๐	๖๕	๗๘	๗๒	๗๐.๖๒
๒	๖๒	๗๐	๗๒	๗๗	๓๗	๕๐	๖๒	๕๕	๖๐.๖๒
๓	๖๕	๖๒	๕๕	๓๗	๖๗	๔๗	๗๘	๕๕	๕๗.๐๐
๔	๙๒	๑๐๐	๙๗	๙๒	๗๐	๙๗	๘๗	๙๒	๙๐.๘๗
๕	๕๗	๖๗	๗๐	๕๓	๕๓	๖๗	๕๘	๕๒	๕๙.๖๒
๖	๙๐	๔๐	๙๗	๙๐	๖๐	๙๗	๘๗	๙๐	๘๑.๓๗
๗	๕๐	๖๒	๕๗	๕๗	๓๓	๖๐	๕๗	๕๘	๕๔.๒๕

จากตารางที่ ๓ พบว่า นักเรียนร้อยละ ๗๐.๐๐ ขึ้นไปถึง ๙๐.๘๗ มีมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยเกี่ยวกับค่านิยมและคำสอนในศาสนาถูกต้องดี ๓ เรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เรื่อง การประหยัดและการออมทรัพย์ ลักษณะของผู้ดี และความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนเรื่องอื่นนอกจากที่กล่าวแล้วนักเรียนมีมโนทัศน์ถูกต้องจำนวนปานกลาง

ตารางที่ ๔ ร้อยละของผู้มีมโนทัศน์เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชนชนบทธรรมนิยม
ประเพณี และวัฒนธรรม ถูกต้อง

มโนทัศน์	โรงเรียนที่								รวม
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	
๘	๕๖	๕๑	๕๗	๕๑	๒๕	๕๕	๕๐	๕๑	๕๒.๐๐
๙	๗๐	๘๐	๗๑	๖๖	๓๗	๗๒	๖๕	๗๘	๖๗.๓๗
๑๐	๖๒	๖๐	๖๗	๕๒	๕๕	๕๐	๕๕	๕๒	๕๒.๘๗
๑๑	๗๘	๘๕	๘๑	๗๐	๕๒	๘๐	๗๖	๘๒	๗๕.๕๐
๑๒	๖๒	๖๑	๕๕	๖๖	๕๒	๖๗	๗๒	๗๕	๖๓.๘๗
๑๓	๗๐	๗๐	๗๓	๗๓	๑๐	๗๘	๖๗	๗๐	๖๓.๘๗

จากตารางที่ ๔ พบว่า นักเรียนร้อยละ ๗๐.๐๐ ขึ้นไปถึง ๗๕.๕๐ มีมโนทัศน์ความ
เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยเกี่ยวกับ การอยู่ร่วมกันในชุมชนชนบทธรรมนิยมประเพณี
และวัฒนธรรม ถูกต้องดี ในเรื่อง การตรงต่อเวลา และมีนักเรียนที่มีมโนทัศน์ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ
๕๐ อยู่ ๑ เรื่อง คือ เรื่องการคบเพื่อน นอกนั้นนักเรียนมีมโนทัศน์ถูกต้องเป็นจำนวนปานกลาง

ตารางที่ ๕ ร้อยละของผู้มีมโนทัศน์เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบในหน้าที่ต่อตนเองและ
ครอบครัวถูกต้อง

มโนทัศน์	โรงเรียนที่								รวม
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	
๑๔	๘๒	๙๒	๙๐	๘๐	๔๗	๘๒	๘๗	๖๗	๗๘.๓๗
๑๕	๗๕	๖๗	๙๐	๘๕	๔๕	๙๒	๗๕	๘๒	๗๖.๓๗
๑๖	๖๒	๘๗	๘๐	๕๕	๓๕	๗๗	๘๐	๖๗	๖๗.๘๗
๑๗	๘๗	๙๕	๘๐	๗๗	๒๕	๗๒	๗๒	๘๐	๗๓.๕๐
๑๘	๕๕	๕๔	๕๘	๔๙	๓๘	๕๘	๕๑	๕๕	๕๒.๒๕

จากตารางที่ ๕ พบว่า นักเรียนร้อยละ ๗๐.๐๐ ขึ้นไปถึง ๗๘.๓๗ มีมโนทัศน์ความ
เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย เกี่ยวกับความรับผิดชอบในหน้าที่ต่อตนเองและครอบครัว ถูก-
ต้องดี ๓ เรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เรื่องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การ
ใช้เหตุผลที่ดีในการตัดสินใจ ลักษณะของครอบครัวที่ดี ส่วนเรื่องอื่นนอกจากที่กล่าวแล้วนักเรียนมี
มโนทัศน์ถูกต้องเป็นจำนวนปานกลาง

ตารางที่ ๖ ร้อยละของผู้มีมโนทัศน์เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมืองดี ในฐานะสมาชิกของสังคมถูกต้อง

มโนทัศน์	โรงเรียนที่								รวม
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	
๑๙	๖๐	๗๐	๖๗	๗๒	๒๔	๗๔	๗๕	๔๕	๖๑.๑๒
๒๐	๗๗	๘๗	๘๐	๗๕	๒๖	๘๗	๗๖	๖๖	๗๑.๗๕
๒๑	๒๗	๓๐	๒๗	๒๗	๓๒	๒๕	๒๒	๔๐	๒๘.๗๕
๒๒	๗๕	๗๕	๖๘	๗๐	๔๕	๗๘	๖๗	๖๕	๖๗.๘๗
๒๓	๕๒	๗๕	๖๐	๕๕	๓๒	๖๗	๗๗	๕๕	๕๙.๑๒
๒๔	๗๗	๗๗	๕๗	๕๐	๓๒	๕๐	๕๗	๖๒	๕๗.๗๕
๒๕	๗๗	๘๒	๗๓	๖๗	๒๗	๗๕	๗๖	๕๗	๖๖.๗๕
๒๖	๕๕	๖๗	๕๒	๓๐	๓๗	๓๒	๕๗	๔๐	๕๓.๗๕
๒๗	๙๐	๙๕	๘๕	๗๗	๖๒	๘๕	๗๒	๘๐	๘๐.๗๕
๒๘	๖๑	๖๓	๕๗	๕๘	๕๖	๖๑	๖๒	๕๓	๕๘.๑๒
๒๙	๗๐	๘๗	๗๒	๗๒	๕๐	๘๕	๘๐	๖๕	๗๒.๖๒
๓๐	๗๐	๕๒	๗๗	๗๕	๕๒	๗๗	๗๗	๗๐	๗๒.๕๐
๓๑	๗๓	๘๘	๗๖	๗๐	๕๐	๗๑	๗๓	๖๑	๖๙.๑๒

จากตารางที่ ๖ พบว่า นักเรียนร้อยละ ๗๐.๐๐ ขึ้นไปถึง ๘๐.๗๕ มีมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมืองดี ในฐานะสมาชิกของสังคมถูกต้องที่ ๔ เรื่อง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เรื่องความสำคัญของการทำบัตรประชาชน การถวายความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ การส่งเสริมความก้าวหน้าของชาติ การปฏิบัติตนของลูกจ้างและนายจ้าง และนักเรียนมีมโนทัศน์ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ ๕๐.๐๐ ลงมาถึง ๒๘.๗๕ ๒ เรื่อง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เรื่องความสำคัญของการแจ้งเกิด และการเตรียมตัวขึ้นต้น เพื่อให้พร้อมที่จะรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนเรื่องอื่นนอกจากที่กล่าวแล้ว นักเรียนมีมโนทัศน์ถูกต้องจำนวนปานกลาง

ตารางที่ ๗ ร้อยละของผู้มีมโนทัศน์เกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจในระบบอบประชาธิปไตย
โดยทั่วไปถูกต้อง

มโนทัศน์	โรงเรียนที่								รวม
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	
๓๒	๕๗	๕๐	๔๗	๔๐	๓๕	๔๗	๖๒	๔๐	๔๗.๒๕
๓๓	๗๗	๘๒	๗๐	๖๗	๓๗	๖๗	๗๕	๕๐	๖๕.๖๒
๓๔	๔๐	๔๒	๔๐	๓๕	๒๐	๕๕	๕๕	๓๐	๕๔.๖๒
๓๕	๑๗	๓๐	๒๕	๓๐	๒๒	๑๕	๔๐	๓๐	๒๖.๑๒
๓๖	๖๐	๕๕	๕๗	๕๕	๒๕	๓๗	๕๕	๔๒	๔๗.๐๐
๓๗	๗๗	๘๒	๘๐	๕๗	๓๒	๖๗	๖๗	๖๗	๖๖.๑๒
๓๘	๕๒	๖๕	๖๕	๓๕	๓๕	๕๕	๕๒	๔๗	๕๐.๗๕
๓๙	๒๗	๒๗	๑๕	๑๕	๒๒	๒๗	๒๒	๒๐	๒๑.๘๗
๔๐	๓๒	๕๐	๓๗	๓๗	๒๕	๓๒	๕๒	๒๗	๓๖.๕๐
๔๑	๖๒	๗๕	๗๕	๖๗	๔๐	๗๒	๗๗	๗๐	๖๗.๒๕
๔๒	๗๕	๘๕	๗๐	๕๗	๓๐	๖๒	๗๕	๖๕	๖๕.๘๗
๔๓	๗๐	๔๗	๘๒	๘๒	๓๒	๘๒	๘๐	๗๒	๗๕.๖๒
๔๔	๖๐	๖๐	๖๐	๖๒	๖๒	๗๕	๗๗	๕๐	๖๓.๒๕
๔๕	๕๕	๒๒	๕๒	๔๒	๔๐	๒๐	๓๒	๒๐	๓๔.๑๒
๔๖	๖๗	๗๕	๘๐	๖๕	๕๕	๖๕	๘๐	๖๐	๖๘.๓๗
๔๗	๖๕	๗๗	๖๐	๕๗	๓๒	๖๒	๖๗	๓๕	๕๖.๘๗
๔๘	๔๒	๘๒	๗๕	๖๕	๖๗	๘๐	๘๒	๖๗	๗๖.๒๕
๔๙	๕๕	๕๕	๖๒	๒๗	๕๗	๓๒	๕๐	๔๒	๕๕.๐๐
๕๐	๗๐	๘๐	๘๐	๗๒	๕๕	๖๕	๗๗	๕๐	๖๗.๓๗

จากตารางที่ ๗ พบว่า นักเรียนร้อยละ ๗๐.๐๐ ขึ้นไปถึง ๗๖.๒๔ มีมโนทัศน์ความ
เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย โดยทั่วไป
ถูกต้องดี ๒ เรื่อง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เรื่องการแก้ปัญหาคือขัดแย้งทางการเมือง
และหลักเกณฑ์ที่ควรพิจารณาเพื่อเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และนักเรียนมีมโนทัศน์ถูกต้องต่ำกว่า
ร้อยละ ๕๐.๐๐ ลงมาถึง ๒๑.๘๗ มี ๘ เรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เรื่องค่านิยมใน
เรื่องการเมือง การสร้างสรรค์ประชาธิปไตย ฐานะของพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย
การวิจัยแสดงความคิดเห็นในข่าวสารการเมืองต่างๆ การจัดการศึกษาภาคบังคับ ลักษณะของ
มติมหาชน ฐานะทางการเมืองของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความสำคัญของ
การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนเรื่องอื่นนอกจากที่กล่าวแล้วนักเรียนมีมโนทัศน์ถูกต้องเป็นจำนวน
ปานกลาง

ตอนที่ ๒

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ที่นัก-
เรียนได้รับจากการปลูกฝังและพัฒนาจากโรงเรียนกับเพศของนักเรียน ผู้วิจัยจึงคิดคำนวณโดยนำ
จำนวนนักเรียนชายและหญิงที่ตอบแบบสอบถามมโนทัศน์ทั้งถูกและผิดในแต่ละเรื่อง มาทดสอบค่าไคสแควร์
ชนิด 2×2 ตารางการถัว (Two by two contingency tables) จำนวน ๕๐ มโนทัศน์
ดังในตารางที่ ๘

ตารางที่ ๘ ค่าไคสแควร์และร้อยละของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย-หญิงที่มีมโนทัศน์ความ
เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยถูกต้อง

มโนทัศน์	จำนวนผู้มีมโนทัศน์ถูกต้อง				$\chi^2_{(1)}$
	ชาย		หญิง		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
๑	๑๑๒	๖๕.๘๘	๑๑๑	๗๔.๐๐	๒.๔๙
๒	๘๔	๔๙.๔๑	๑๑๑	๗๔.๐๐	๒๐.๒๔**
๓	๑๐๒	๖๐.๐๐	๗๘	๕๒.๐๐	๒.๐๗
๔	๑๔๘	๘๗.๐๐	๑๔๔	๙๖.๐๐	๗.๙๘**
๕	๙๖	๕๖.๔๗	๙๔	๖๓.๓๓	๑.๕๖
๖	๑๔๓	๘๔.๑๒	๑๔๒	๙๔.๖๗	๙.๑๐**
๗	๑๐๐	๕๘.๘๒	๘๘	๕๘.๖๗	๐.๐๐๐๘
๘	๖๗	๓๙.๔๑	๖๙	๔๖.๐๐	๑.๔๒
๙	๑๐๖	๖๒.๓๕	๑๐๙	๗๒.๖๗	๓.๘๔*
๑๐	๘๓	๔๘.๘๒	๘๗	๕๘.๐๐	๒.๖๙
๑๑	๑๒๒	๗๑.๗๖	๑๑๙	๗๙.๓๓	๒.๔๖
๑๒	๑๐๕	๖๑.๗๖	๙๙	๖๖.๐๐	๐.๖๒
๑๓	๑๐๔	๖๑.๑๘	๑๐๙	๗๒.๖๗	๔.๗๓*

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

มโนทัศน์	จำนวนผู้มีมโนทัศน์ถูกต้อง				χ^2 (1)
	ชาย		หญิง		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
๑๔	๑๒๔	๗๒.๙๔	๑๒๘	๘๕.๓๓	๗.๓๑**
๑๕	๑๒๐	๗๐.๕๙	๑๒๕	๘๓.๓๓	๗.๒๑**
๑๖	๑๐๕	๖๑.๗๖	๑๑๓	๗๕.๓๓	๖.๗๖**
๑๗	๑๑๕	๖๗.๖๔	๑๒๑	๘๐.๖๗	๖.๙๘**
๑๘	๘๖	๕๐.๕๘	๘๑	๕๔.๐๐	๐.๓๗
๑๙	๙๔	๕๕.๒๙	๑๐๒	๖๘.๐๐	๕.๕๒*
๒๐	๑๐๙	๖๔.๑๒	๑๒๒	๘๑.๓๓	๑๑.๗๖**
๒๑	๔๗	๒๗.๖๕	๔๖	๓๐.๖๗	๐.๓๕
๒๒	๑๐๙	๖๔.๑๒	๑๐๘	๗๒.๐๐	๒.๒๗
๒๓	๘๗	๕๑.๑๘	๑๐๓	๖๘.๖๗	๑๐.๑๑**
๒๔	๑๐๒	๖๐.๖๐	๘๔	๕๖.๐๐	๐.๕๒
๒๕	๑๐๑	๕๙.๘๑	๑๑๓	๗๕.๓๓	๙.๑๒**
๒๖	๗๒	๔๒.๓๕	๖๙	๔๖.๐๐	๐.๕๓
๒๗	๑๓๒	๗๗.๖๕	๑๑๗	๗๘.๐๐	.๐๐๖
๒๘	๑๐๐	๕๘.๘๒	๙๕	๖๓.๓๓	๐.๖๘
๒๙	๑๑๑	๖๕.๒๙	๑๑๘	๗๘.๖๗	๗.๐๐**
๓๐	๑๐๘	๖๓.๕๓	๑๒๕	๘๓.๓๓	๑๕.๗๙**
๓๑	๑๐๔	๖๑.๑๘	๑๑๕	๗๖.๖๗	๘.๘๕**
๓๒	๘๒	๔๘.๒๓	๘๐	๕๓.๓๓	๐.๘๓
๓๓	๑๐๗	๖๒.๙๓	๑๐๔	๖๙.๓๓	๑.๕๕
๓๔	๖๖	๓๘.๘๒	๖๑	๔๐.๖๗	๐.๑๑

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

มโนทัศน์	จำนวนผู้มีมโนทัศน์ถูกต้อง				$\chi^2_{(1)}$
	ชาย		หญิง		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
๓๕	๕๐	๒๓.๕๓	๔๔	๒๕.๓๓	๑.๓๙
๓๖	๗๐	๕๑.๑๘	๘๑	๕๕.๐๐	๕.๒๖*
๓๗	๑๐๙	๖๔.๑๒	๑๐๕	๖๔.๓๓	๐.๙๗
๓๘	๘๓	๕๘.๘๒	๘๐	๕๓.๓๓	๐.๖๕
๓๙	๕๐	๒๓.๕๓	๓๑	๒๐.๖๗	๐.๓๘
๔๐	๕๔	๓๑.๗๖	๖๔	๔๒.๖๗	๕.๐๗*
๔๑	๑๐๕	๖๑.๗๖	๑๑๑	๗๔.๐๐	๕.๔๔*
๔๒	๙๗	๕๗.๐๖	๑๑๑	๗๔.๐๐	๑๐.๐๕**
๔๓	๑๑๑	๖๕.๒๙	๑๒๙	๘๖.๐๐	๑๘.๒๒**
๔๔	๑๑๑	๖๕.๒๙	๑๐๒	๖๘.๐๐	๐.๒๖
๔๕	๖๐	๓๕.๒๙	๕๐	๓๓.๓๓	๐.๑๔
๔๖	๑๐๙	๖๔.๑๒	๑๑๐	๗๓.๓๓	๓.๑๓
๔๗	๙๒	๕๔.๑๒	๙๑	๖๐.๖๗	๑.๔๐
๔๘	๑๓๕	๗๙.๔๑	๑๑๐	๗๓.๓๓	๑.๖๔
๔๙	๘๑	๔๗.๖๕	๖๔	๔๒.๖๗	.๘๐
๕๐	๙๙	๕๘.๒๓	๑๐๗	๗๑.๓๓	๕.๙๖*

$$* P < .05 \quad .05 \chi^2_{(1)} = 3.84$$

$$** P < .01 \quad .01 \chi^2_{(1)} = 6.64$$

จากตารางที่ ๔ ค่าไคสแควร์มีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ และ .๐๑ เป็นจำนวน ๒๒ มโนทัศน์ แสดงว่ามโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมีความแตกต่างกันตามเพศใน ๒๒ มโนทัศน์ ดังต่อไปนี้คือ

๑. ความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่
๒. การประหยัดและการออมทรัพย์
๓. ลักษณะของผู้ดี
๔. การให้อภัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
๕. การคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม
๖. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๗. การใช้เหตุผลที่ดีในการตัดสินใจ
๘. การคำนึงถึงสวัสดิภาพของตนเองและผู้อื่น
๙. ลักษณะของครอบครัวที่ดี
๑๐. การทำงานตามความถนัดและความสามารถ
๑๑. การปฏิบัติตนระหว่างลูกจ้างและนายจ้าง
๑๒. ข้อปฏิบัติ เมื่อมีภัยทางการเมืองที่ร้ายแรงต่อประเทศ
๑๓. การปฏิบัติตามและเคารพกฎหมาย
๑๔. การถวายความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์
๑๕. การส่งเสริมความก้าวหน้าของชาติ
๑๖. ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน
๑๗. การสร้างสรรค์ประชาธิปไตย
๑๘. การจัดการศึกษาภาคบังคับ
๑๙. ความสำคัญของการศึกษากับระบอบประชาธิปไตย
๒๐. ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ
๒๑. การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางการเมือง
๒๒. การใช้สิทธิเสรีภาพ

นอกจากนี้อีก ๒๔ มิโนทัศน์ ไม่มีความแตกต่างกันตามเพศ

และจากตารางที่ ๘ ดังกล่าว ผู้วิจัยได้คำนวณค่าร้อยละของผู้ตอบถูกในแต่ละมิโนทัศน์ จำแนกตามเพศของนักเรียน ปรากฏผลดังนี้ คือ

นักเรียนชาย ร้อยละ ๗๐.๐๐ ขึ้นไปถึง ๘๗.๐๐ มิโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบ ประชาธิปไตยถูกต้องดี ๗ เรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เรื่องการประหยัดและการ ออมทรัพย์ ลักษณะของผู้ดี หลักเกณฑ์ที่ควรพิจารณาเพื่อเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ความ สำคัญของการทำบัตรประชาชน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การตรงต่อเวลา การใช้ เหตุผลที่ดีในการตัดสินใจ ส่วนนักเรียนชายที่มีมิโนทัศน์ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ลงมาถึง ๒๓.๕๓ มี ๑๔ เรื่อง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เรื่องความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ การรักษาความ เป็นระเบียบ ความสำคัญของการเลือกตั้ง ค่านิยมในเรื่องการเมือง ฐานะของพระมหากษัตริย์ใน ระบอบประชาธิปไตย ความสำคัญของการแจ้งเกิด การสร้างสรรค์ประชาธิปไตย การคบเพื่อน การวินิจฉัยแสดงความคิดเห็นในข่าวสารการเมืองต่างๆ ลักษณะของมดิมหาชน การจัดการศึกษา ภาคบังคับ การเตรียมตัวขั้นต้นเพื่อให้พร้อมที่จะรับผิดชอบต่อสังคม ฐานะทางการเมืองของประ- ชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนมิโนทัศน์ อีก ๒๔ เรื่องนอกจากที่กล่าวมาแล้ว นักเรียนชายมิโนทัศน์ที่ถูกต้องจำนวนปานกลาง

นักเรียนหญิงส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๐.๐๐ ขึ้นไปถึง ๘๖.๐๐ มิโนทัศน์ที่ถูกต้องดี ๒๓ เรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เรื่องการประหยัดและการออมทรัพย์ ลักษณะของผู้ดี การแก้ ปัญหาข้อขัดแย้งทางการเมือง การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การใช้เหตุผลที่ดีในการตัดสินใจ การส่งเสริมความก้าวหน้าของชาติ การปฏิบัติตนระหว่างลูกจ้างและนายจ้าง ลักษณะของครอบครัว ที่ดี การตรงต่อเวลา การถวายความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ ความสำคัญของการทำ บัตรประชาชน ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน การคำนึงถึงสวัสดิภาพของตนเองและผู้อื่น การปฏิบัติตามและเคารพกฎหมาย ความซื่อสัตย์สุจริต ความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ความสำคัญของการ ศึกษากับระบอบประชาธิปไตย ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ หลักเกณฑ์ที่ควรพิจารณา เพื่อ เข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การให้อภัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การคำนึงถึงผลประโยชน์ ของส่วนรวม การรักษาสาธารณสมบัติ การใช้สิทธิเสรีภาพ ส่วนนักเรียนหญิงที่มีมิโนทัศน์ถูกต้อง

ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐.๐๐ ลงมาถึง ๒๐.๖๗ มี ๑๐ เรื่อง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เรื่อง ความสำคัญของการเลือกตั้ง การคบเพื่อน ความสำคัญของการแจ้งเกิด การจัดการศึกษาภาค บังคับ ฐานะของพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย การวินิจฉัยแสดงความคิดเห็นในข่าวสาร การเมืองต่างๆ ลักษณะของมติมหาชน การเตรียมตัวขั้นต้น เพื่อให้พร้อมที่จะรับผิดชอบต่อสังคม ฐานะทางการเมืองของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความสำคัญของการปกครอง ส่วนท้องถิ่น ส่วนมโนทัศน์อีก ๑๗ เรื่อง นอกจากที่กล่าวมาแล้วนักเรียนหญิงมีมโนทัศน์ที่ถูกต้อง จำนวนปานกลาง

ตอนที่ ๓

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ที่นักเรียนได้รับจากโรงเรียนกับความคิดเห็นและการแสดงออกของนักเรียน ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ความคิดเห็นและการแสดงออกของนักเรียน แยกเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ จำนวน ๒๐๙ คน และ ๑๑๑ คน ตามลำดับ (ใช้ค่า \bar{X} เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง) โดยทดสอบค่าไคสแควร์ของคำตอบแบบสอบถาม ประเภทประเมินค่า ดังแสดงในตารางที่ ๙, ๑๐, ๑๑ และ ๑๒ และหาค่าร้อยละของคำตอบแบบสอบถามประเภทเลือกตอบ ดังแสดงในตารางที่ ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘ และ ๑๙

ตารางที่ ๔ ความสนใจที่แสดงออกเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนจำแนกตามผลการสอบโมโนทัศน์ความ เป็นพล เมืองดี ในระบบประชาธิปไตย

รายการที่	ความถี่และร้อยละของนักเรียนที่แสดงออก						X ²		
	สนใจมาก		สนใจ		เฉยๆ			ไม่สนใจ	
	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ		สูง	ต่ำ
๑	การติดตามข่าวสารของบ้านเมือง จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์	๒๐.๕๓ (๕๓)	๒๗.๙๓ (๓๑)	๓๑.๓๗ (๑๕๐)	๕๕.๘๖ (๖๒)	๖.๒๒ (๑๓)	๑๒.๖๑ (๑๔)	๑.๕๔ (๔)	๓.๖๐ (๕.๕๒)*
๒	การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	๒๑.๕๓ (๕๕)	๒๒.๕๒ (๒๕)	๓๐.๘๑ (๑๔๔)	๔๗.๗๕ (๕๓)	๖.๗๐ (๑๕)	๒๐.๗๒ (๒๓)	๐.๙๖ (๒)	๙.๐๑ (๑๐.๐๖)**
๓	การเข้าร่วมกิจกรรมที่เสียสละเพื่อส่วนรวมและความมั่นคงของประเทศ	๕.๒๖ (๑๑)	๒๑.๖๒ (๒๔)	๒๙.๑๙ (๖๑)	๒๘.๘๓ (๓๒)	๕๔.๖๗ (๑๑๓)	๑๑.๕๔ (๕๖)	๑๑.๕๔ (๒๕)	๘.๑๑ (๙.๘๗)**
๔	การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม	๕๕.๐๒ (๑๑๕)	๒๙.๗๓ (๓๓)	๔๐.๑๙ (๘๔)	๔๘.๖๕ (๕๔)	๓.๓๕ (๗)	๑๑.๗๑ (๑๓)	๑.๕๔ (๓)	๙.๙๑ (๑๑.๒๑)**
๕	การเข้าร่วมในโครงการบางประเภทที่ให้ประโยชน์ต่อชุมชน	๘.๖๑ (๑๘)	๒๓.๕๒ (๒๖)	๓๐.๘๑ (๑๔๔)	๔๐.๕๔ (๔๕)	๑๘.๑๘ (๓๘)	๒๗.๙๓ (๓๑)	๒.๓๙ (๕)	๘.๑๑ (๙.๑๒)**
๖	ความสนใจในนโยบายการปฏิบัติงานของรัฐบาลและข้าราชการเมืองของประเทศไทย	๑๗.๗๐ (๓๗)	๒๐.๗๒ (๒๓)	๖๗.๕๖ (๑๕๑)	๕๐.๕๕ (๕๕)	๑๑.๐๐ (๒๓)	๒๙.๗๓ (๓๓)	๓.๘๓ (๘)	๙.๐๐ (๑๐.๓๙)**

* $P < .05$ $.05 \times \frac{2}{3} = 7.82$

** $P < .01$ $.01 \times \frac{2}{3} = 11.34$

จากตารางที่ ๙ ค่าไคสแควร์มีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ และ .๐๑ ใน ๑ และ ๕ เรื่องตามลำดับ แสดงว่าการแสดงออกเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนขึ้นอยู่กับกลุ่มของนักเรียนทุกเรื่อง คือ เรื่อง ความสนใจติดตามข่าวสารของบ้านเมือง จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ความสนใจในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ความสนใจในกิจกรรมที่เสียสละเพื่อส่วนรวมและความมั่นคงของประเทศ ความสนใจในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ความสนใจในการเข้าร่วมโครงการบางประเภทที่ให้ประโยชน์ต่อชุมชน ความสนใจในนโยบายการปฏิบัติงานของรัฐบาลและข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองของประเทศ

ตารางที่ ๑๐ ความคิดเห็นที่แสดงออกเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน จำแนกตามผลสอบมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย	ความถี่และร้อยละของนักเรียนในการแสดงออก								X ²
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		เฉยๆ		ไม่เห็นด้วย		
	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	
ความคิดเห็นเมื่อรัฐบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนทำอะไรก็ได้โดยไม่ผิดกฎหมาย	๔.๕๗	๑๐.๘๑	๑๗.๒๒	๒๐.๗๒	๘.๑๓	๒๔.๓๒	๖๕.๐๗	๔๔.๑๔	๑๙.๙๑**
	(๒๐)	(๑๒)	(๓๖)	(๒๓)	(๑๗)	(๒๗)	(๑๓๖)	(๔๙)	

** P < .01 .01 X²₍₃₎ = 11.34

จากตารางที่ ๑๐ ค่าไคสแควร์มีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ แสดงว่า การแสดงออกของนักเรียนเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ในเรื่อง ความคิดเห็นเมื่อรัฐบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนทำอะไรก็ได้โดยไม่ผิดกฎหมาย ขึ้นอยู่กับกลุ่มของนักเรียน หมายความว่า นักเรียนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ มีความเห็นไม่สอดคล้องกัน

ตารางที่ ๑๑ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี จำแนกตามผลการสอบมโนทัศน์
ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเป็นพลเมืองดี ในระบบประชาธิปไตย	ความถี่และร้อยละของนักเรียนในการแสดงออก								X ²
	คิดเสมอๆ		คิดบ้าง		เฉยๆ		ไม่เคยคิด		
	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	
ความคิดเห็นที่จะปรับปรุง ชุมชน	๑๘.๑๘	๑๙.๘๒	๖๕.๐๗	๔๕.๐๕	๑๒.๔๔	๒๒.๔๒	๔.๓๑	๑๒.๖๑	๑๖.๖๙**
	(๓๘)	(๒๒)	(๑๓๖)	(๕๐)	(๒๖)	(๒๕)	(๔)	(๑๔)	

$$** P < .01 \quad .01 \chi^2_{(3)} = 11.34$$

จากตารางที่ ๑๑ ค่าไคสแควร์มีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ แสดงว่า การแสดงออกของนักเรียนเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย ในเรื่องความคิดเห็นที่จะปรับปรุงชุมชนขึ้นอยู่กับกลุ่มของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกัน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะพบว่า การแสดงออกเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม แสดงออกแตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ ๑๒ การแสดงออกเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนจำแนกตามผลการสอบมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

รายการที่	การแสดงออกในด้าน ความเป็นพลเมืองดี	ความถี่และร้อยละของนักเรียนในการแสดงออก								X ²
		บ่อยมาก		บ่อย		นานๆ ครั้ง		ไม่เคยเลย		
		สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	
๑	การปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ ของโรงเรียน	๓๓.๐๑ (๖๙)	๒๒.๕๒ (๒๕)	๕๓.๕๙ (๑๑๑)	๓๘.๗๔ (๔๓)	๑๑.๐๐ (๒๓)	๒๗.๙๓ (๓๑)	๒.๓๙ (๕)	๑๐.๘๑ (๑๒)	๒๘.๐๐**
๒	การแสดงข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอ แนะเพื่อปรับปรุงโรงเรียน	๔.๗๘ (๑๐)	๑๒.๖๑ (๑๔)	๑๗.๗๐ (๓๗)	๒๓.๔๒ (๒๖)	๕๐.๗๒ (๑๐๖)	๓๘.๗๔ (๔๓)	๒๖.๗๙ (๕๖)	๒๕.๒๓ (๒๘)	๙.๔๒*
๓	การไปทำบุญ หรือตักบาตร	๑๐.๕๓ (๒๒)	๑๘.๙๒ (๒๑)	๓๑.๕๘ (๖๖)	๒๓.๔๒ (๒๖)	๕๒.๑๕ (๑๐๙)	๔๒.๓๔ (๔๗)	๕.๗๘ (๑๒)	๑๕.๓๒ (๑๗)	๑๔.๒๓**
๔	การช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อมีโอกาส	๑๔.๓๔ (๓๐)	๑๗.๑๒ (๑๙)	๕๓.๑๑ (๑๑๑)	๓๒.๔๓ (๓๖)	๓๑.๕๘ (๖๖)	๓๙.๖๔ (๔๔)	๐.๙๖ (๒)	๑๐.๘๑ (๑๒)	๒๔.๕๕**
๕	การผิดเวลานัดหมาย	๒.๓๙ (๕)	๑๓.๕๑ (๑๕)	๕.๗๘ (๑๒)	๑๙.๘๒ (๒๒)	๖๑.๔๒ (๑๒๙)	๓๗.๘๔ (๔๒)	๓๐.๑๔ (๖๓)	๒๘.๘๓ (๓๒)	๓๕.๖๕**
๖	การวิจารณ์และอภิปรายเกี่ยวกับ ข่าวสารการเมือง	๕.๒๖ (๑๑)	๑๒.๖๑ (๑๔)	๑๘.๑๘ (๓๘)	๒๕.๒๓ (๒๘)	๙๙.๑๐ (๑๑๐)	๓๘.๗๔ (๔๓)	๒๓.๙๒ (๕๐)	๒๓.๔๒ (๒๖)	๙.๖๙*

ตารางที่ ๑๒ (ต่อ)

รายการที่	การแสดงออกในด้าน ความเป็นพลเมืองดี	ความถี่และร้อยละของนักเรียนในการแสดงออก								X ²
		บ่อยมาก		บ่อย		นานๆ ครั้ง		ไม่เคยเลย		
		สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	
๗	การพึงการอภิปรายเกี่ยวกับข้อคิด- เห็นหรือกิจกรรมต่างๆ	๕.๒๖ (๑๑)	๑๔.๓๒ (๑๗)	๕๕.๘๖ (๖๒)	๒๘.๘๓ (๓๒)	๕๙.๘๑ (๑๒๕)	๔๖.๘๕ (๕๒)	๕.๒๖ (๑๑)	๙.๐๑ (๑๐)	๑๒.๑๖**
๘	การศึกษาข้อเท็จจริงก่อนแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคล หรือ เหตุการณ์บ้านเมือง	๘.๖๑ (๑๘)	๑๘.๐๒ (๒๐)	๕๒.๕๘ (๘๙)	๓๒.๔๓ (๓๖)	๓๘.๗๖ (๘๑)	๒๖.๑๓ (๒๙)	๑๐.๐๕ (๒๑)	๒๓.๔๒ (๒๖)	๑๙.๕๑**
๙	การทำความคิดจนถูกทางโรง- เรียนสั่งลงโทษ	๓.๘๓ (๘)	๑๐.๘๑ (๑๒)	๕.๗๘ (๑๐)	๒๒.๕๒ (๒๕)	๑๘.๑๘ (๓๘)	๒๗.๙๓ (๓๑)	๗๓.๒๑ (๑๕๓)	๓๘.๗๔ (๔๓)	๔๓.๗๗**

* $p < .05$ $.05 X^2_{(3)} = 7.82$

** $p < .01$ $.01 X^2_{(3)} = 11.34$

จากตารางที่ ๑๒ ค่าไคสแควร์มีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ และ .๐๑ ในทุกเรื่อง แสดงว่า การแสดงออกเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน ขึ้นอยู่กับกลุ่มของนักเรียนทุกเรื่อง ได้แก่ เรื่อง การปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของโรงเรียน การแสดงข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโรงเรียน การไปทำบุญหรือตักบาตร การช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส การผิดเวลานัดหมาย การวิจารณ์หรืออภิปรายเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง การฟังการอภิปรายเกี่ยวกับข้อคิดเห็นหรือกิจกรรมต่างๆ การศึกษาข้อเท็จจริงก่อนแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับบุคคลหรือเหตุการณ์บ้านเมือง การทำความผิดจนถูกทางโรงเรียนสั่งลงโทษ การแสดงออกในทุกเรื่องดังกล่าว นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีการแสดงออกแตกต่างกัน

ตารางที่ ๑๓ ร้อยละของนักเรียนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนแต่ละประเภท

ข้อที่	กิจกรรมที่นักเรียนเคยเข้าร่วม	กลุ่มนักเรียนจำแนกตามผลการสอบมโนทัศน์ ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย		รวม
		สูง	ต่ำ	
๑	การละเล่น เช่น กีฬา	๔๔.๐๒ (๑๑๕)	๓๖.๐๔ (๔๐)	๔๘.๔๔ (๑๕๕)
๒	การบันเทิง เช่น คนตรี ละคร	๓๒.๕๔ (๖๘)	๓๒.๔๓ (๓๖)	๓๒.๕๐ (๑๐๔)
๓	ด้านวิชาการ เช่น การอภิปราย เรื่องเศรษฐกิจ	๒๑.๕๓ (๔๕)	๒๑.๖๒ (๒๔)	๒๑.๕๖ (๖๙)
๔	กิจกรรมอื่นๆ*	๑๕.๓๑ (๓๒)	๑๕.๓๑ (๑๗)	๑๕.๓๑ (๔๙)
รวม	จำนวนคนที่ตอบ	๒๐๙	๑๑๑	๓๒๐

หมายเหตุ: * กิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ จัดทัศนศึกษา งานอาสาพัฒนา งานของชุมนุม และศิลป-
หัตถกรรม

จากตารางที่ ๑๓ จะพบว่ากิจกรรมที่นักเรียนเข้าร่วม นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๘.๔๔
เคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการละเล่น เช่น กีฬา อันดับรองลงมาคือร้อยละ ๓๒.๕๐ เคยเข้าร่วม
กิจกรรมบันเทิง ร้อยละ ๒๑.๕๖ เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการ นอกนั้นร้อยละ ๑๕.๓๑ เข้า
ร่วมกิจกรรมอื่นๆ เมื่อพิจารณาดูปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มสูงเคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการ เช่น
การอภิปรายเรื่องเศรษฐกิจ ร้อยละ ๒๑.๕๓ ส่วนนักเรียนกลุ่มต่ำร้อยละ ๒๑.๖๒ ที่เคยเข้าร่วมใน
กิจกรรมดังกล่าว

ตารางที่ ๑๔ ร้อยละของนักเรียนที่ขอมขนิทรรศการแต่ละประเภท

ข้อที่	ประเภทของนิทรรศการ	กลุ่มนักเรียนจำแนกตามผลการสอบมโนทัศน์ ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย		รวม
		สูง	ต่ำ	
๑	การเมือง	๑๖.๗๕ (๓๕)	๑๔.๔๑ (๑๖)	๑๕.๕๘ (๕๑)
๒	เศรษฐกิจ	๒๐.๕๗ (๔๓)	๒๖.๑๓ (๒๙)	๒๒.๕๐ (๗๒)
๓	การแสดงสินค้า	๖๕.๕๔ (๑๓๗)	๔๔.๑๔ (๔๙)	๕๘.๑๓ (๑๘๖)
๔	วิชาการและอื่นๆ*	๒๒.๐๑ (๔๖)	๑๕.๓๒ (๑๗)	๑๙.๖๙ (๖๓)
รวม	จำนวนคนที่ตอบ	๒๐๙	๑๑๑	๓๒๐

* อื่นๆ ได้แก่ นิทรรศการผลงานของนักเรียน นิทรรศการทางเทคโนโลยี สังคม-
ศึกษา ศิลปหัตถกรรม

จากตารางที่ ๑๔ จะพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๘.๑๓ ขอมขนิทรรศการเกี่ยวกับการแสดงสินค้า อันดับรองลงมาร้อยละ ๒๒.๕๐ ขอมขนิทรรศการทางเศรษฐกิจ ร้อยละ ๑๙.๖๙ ขอมขนิทรรศการวิชาการและอื่นๆ นอกนั้นร้อยละ ๑๕.๕๘ ขอมขนิทรรศการทางการเมือง เมื่อพิจารณาดูปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มสูงร้อยละ ๒๒.๐๑ ขอมขนิทรรศการทางวิชาการและอื่นๆ ส่วนนักเรียนกลุ่มต่ำร้อยละ ๑๕.๓๒ ขอมขนิทรรศการดังกล่าว

ตารางที่ ๑๕ ร้อยละของนักเรียนที่มีความเห็นด้วยในการดูนิทรรศการ

ข้อที่	ความเห็นเกี่ยวกับนิทรรศการที่ชม	กลุ่มนักเรียนจำแนกตามผลการสอบมโนทัศน์ ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย		รวม
		สูง	ต่ำ	
๑	เห็นด้วยทุกอย่าง	๗.๖๖ (๑๖)	๑๓.๕๑ (๑๕)	๑๑.๖๕ (๓๑)
๒	เห็นด้วยบางอย่าง	๔๘.๘๐ (๑๐๒)	๔๑.๔๔ (๘๖)	๔๖.๒๕ (๑๔๘)
๓	ต้องตรึงตรองด้วยเหตุผลก่อน จึงจะเชื่อ	๓๗.๓๒ (๗๘)	๓๓.๓๓ (๓๗)	๓๕.๔๔ (๑๑๕)
๔	เฉยๆ	๖.๒๒ (๑๓)	๑๑.๗๑ (๑๓)	๘.๑๒ (๒๖)
รวม	จำนวนคนที่ตอบ	๒๐๙	๑๑๑	๓๒๐

จากตารางที่ ๑๕ จะพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๖.๒๕ จะเห็นด้วยบางอย่างเมื่อดูนิทรรศการ อันดับรองลงมาคือร้อยละ ๓๕.๔๔ จะต้องตรึงตรองด้วยเหตุผลก่อนจึงจะเชื่อ และร้อยละ ๑๑.๖๕ เห็นด้วยทุกอย่าง นักเรียนจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ ๘.๑๒ ที่รู้สึกเฉยๆ เมื่อพิจารณาดูปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มสูงร้อยละ ๓๗.๓๒ จะต้องตรึงตรองด้วยเหตุผลก่อนจึงจะเชื่อในการชมนิทรรศการนั้น และนักเรียนกลุ่มต่ำมีร้อยละ ๓๓.๓๓ ที่จะต้องตรึงตรองด้วยเหตุผลก่อนจึงจะเชื่อ

ตารางที่ ๑๖ ร้อยละของนักเรียนที่มีความเห็นด้วยในการเดินขบวนประท้วง คัดค้าน
เรียกร้องสนับสนุนต่างๆ

ข้อที่	ความเห็น เกี่ยวกับการเดินขบวน ประท้วง คัดค้าน เรียกร้องสนับสนุน ต่างๆ	กลุ่มนักเรียนจำแนกตามผลการสอบมโนทัศน์ ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย		รวม
		สูง	ต่ำ	
๑	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	๒.๓๙ (๕)	๑๔.๕๑ (๑๖)	๖.๕๖ (๒๑)
๒	เห็นด้วยบางเรื่อง	๒๑.๕๓ (๔๕)	๒๘.๘๓ (๓๒)	๒๔.๐๖ (๗๗)
๓	ต้องไตร่ตรองด้วย เหตุผลก่อนจึง จะลงความเห็น	๒๗.๗๕ (๕๘)	๓๑.๕๓ (๓๕)	๒๙.๐๖ (๙๓)
๔	เฉยๆ	๔๘.๓๓ (๑๐๑)	๒๕.๒๓ (๒๘)	๔๐.๓๑ (๑๒๙)
รวม	จำนวนคนที่ตอบ	๒๐๙	๑๑๑	๓๒๐

จากตารางที่ ๑๖ จะพบว่า เรื่องความเห็นเกี่ยวกับการเดินขบวนประท้วงคัดค้านเรียกร้องสนับสนุนต่างๆ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๐.๓๑ เฉยๆ อันดับรองลงมาร้อยละ ๒๙.๐๖ ต้องไตร่ตรองด้วยเหตุผลก่อน และร้อยละ ๒๔.๐๖ เห็นด้วยบางอย่าง นักเรียนจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ ๖.๕๖ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาดูปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มสูงร้อยละ ๒๗.๗๕ ต้องไตร่ตรองด้วยเหตุผลก่อน ในการลงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ส่วนนักเรียนกลุ่มต่ำร้อยละ ๓๑.๕๓ ที่ต้องไตร่ตรองด้วยเหตุผลก่อนจึงจะมีความเห็น

ตารางที่ ๑๗ ร้อยละของนักเรียนที่นิยมใช้สินค้าไทย

ข้อที่	การนิยมใช้สินค้าไทย	กลุ่มนักเรียนจำแนกตามผลการสอบมโนทัศน์ ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย		รวม
		สูง	ต่ำ	
๑	นิยมมาก	๑๐.๐๕ (๒๑)	๑๘.๘๒ (๒๑)	๑๓.๑๓ (๔๒)
๒	นิยม	๒๑.๐๕ (๔๔)	๒๕.๒๓ (๒๘)	๒๒.๕๐ (๗๒)
๓	นิยมบางอย่าง	๖๕.๕๕ (๑๓๗)	๔๖.๘๕ (๕๒)	๕๕.๐๖ (๑๘๙)
๔	ไม่นิยมเลย	๓.๓๕ (๗)	๙.๐๑ (๑๐)	๕.๓๑ (๑๗)
รวม	จำนวนคนที่ตอบ	๒๐๙	๑๑๑	๓๒๐

จากตารางที่ ๑๗ จะพบว่า เรื่องการนิยมใช้สินค้าไทยนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๕.๐๖ นิยมบางอย่าง อันดับรองลงมาร้อยละ ๒๒.๕๐ นิยมใช้ ร้อยละ ๑๓.๑๓ นิยมมาก นักเรียนจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ ๕.๓๑ ไม่นิยมใช้สินค้าไทย เมื่อพิจารณาดูปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มสูงร้อยละ ๒๑.๐๕ นิยมใช้สินค้าไทย และนักเรียนกลุ่มต่ำร้อยละ ๒๕.๒๓ ที่นิยมใช้สินค้าไทย

ตารางที่ ๑๘ ร้อยละของนักเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของโรงเรียนในการทำ
กิจกรรม

ข้อที่	การได้รับเลือกให้เป็นตัวแทน ของโรงเรียนในการทำกิจกรรม	กลุ่มนักเรียนจำแนกตามผลการสอบมโนทัศน์ ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย		รวม
		สูง	ต่ำ	
๑	เคย	๓๔.๗๑ (๘๓)	๒๗.๘๓ (๓๑)	๓๕.๖๓ (๑๑๔)
๒	ไม่เคย	๖๐.๒๔ (๑๒๖)	๗๒.๐๗ (๘๐)	๖๔.๓๘ (๒๐๖)
รวม	จำนวนคนที่ตอบ	๒๐๔	๑๑๑	๓๒๐

จากตารางที่ ๑๘ จะพบว่า การได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของโรงเรียนในการทำ
กิจกรรมนั้น ร้อยละ ๒๕.๖๓ เคยได้รับการคัดเลือก ร้อยละ ๖๔.๓๘ ไม่เคย เมื่อพิจารณา
ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มสูงร้อยละ ๓๔.๗๑ เคยได้รับเลือก นักเรียนกลุ่มต่ำร้อยละ ๓๕.๖๓ เคยได้
รับเลือกเช่นกัน

ตารางที่ ๑๙ ร้อยละของนักเรียนที่ชอบติดตามข่าวในหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

ข้อที่	ข่าวที่ชอบติดตามในหนังสือพิมพ์	กลุ่มนักเรียนจำแนกตามผลการสอบมโนทัศน์ ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย		รวม
		สูง	ต่ำ	
๑	ข่าวกีฬา	๔๒.๑๑ (๘๘)	๓๕.๑๔ (๓๙)	๓๙.๖๙ (๑๒๗)
๒	ข่าวเศรษฐกิจ	๔๗.๘๕ (๑๐๐)	๓๔.๒๓ (๓๘)	๔๓.๑๓ (๑๓๘)
๓	ข่าวการเมือง	๔๒.๕๘ (๘๙)	๓๖.๐๔ (๔๐)	๔๐.๓๑ (๑๒๙)
๔	ข่าวบันเทิง สังคมชุมชน	๔๕.๕๕ (๙๕)	๒๔.๓๒ (๒๗)	๓๘.๑๓ (๑๒๒)
๕	สารคดี	๔๗.๓๗ (๙๙)	๒๒.๕๒ (๒๕)	๓๘.๗๕ (๑๒๔)
๖	ปัญหาชีวิต	๒๔.๘๔ (๕๔)	๑๕.๓๒ (๑๗)	๒๒.๑๙ (๗๑)
๗	ปัญหาสุขภาพ	๓๔.๙๓ (๗๓)	๑๔.๔๑ (๑๖)	๒๗.๘๑ (๘๙)
รวม	จำนวนคนที่ตอบ	๒๐๙	๑๑๑	๓๒๐

จากตารางที่ ๑๙ จะพบว่า ในการติดตามข่าวจากหนังสือพิมพ์นั้น นักเรียนชอบติดตามข่าวเศรษฐกิจมากเป็นอันดับหนึ่งถึงร้อยละ ๔๓.๑๓ และอันดับรองลงมาเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวกีฬา สารคดี ข่าวบันเทิง สังคมชุมชน ปัญหาสุขภาพ และข่าวที่นักเรียนสนใจน้อยที่สุดเพียงร้อยละ ๒๒.๑๙ คือ ปัญหาชีวิต เมื่อพิจารณาปรากฏว่า ข่าวที่นักเรียนชอบติดตามมากที่สุดดังกล่าวแล้วนั้น นักเรียนกลุ่มสูงสนใจติดตามร้อยละ ๔๗.๘๕ นักเรียนกลุ่มต่ำร้อยละ ๓๔.๒๓

ตอนที่ ๔

เพื่อศึกษาริธีสอนที่ครูใช้ปลูกฝังและพัฒนาโน้ตศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย ให้แก่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างประชากรของครูจำนวน ๑๓ คน จาก ๘ วิทยาเขต จึงได้นำแบบ-สอบถามครู (ดังกล่าวไว้ในบทที่ ๓) มาคำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนวิธีสอนแต่ละวิธี ในแต่ละมโนทัศน์ของครูทั้งหมด และหาค่ามัชฌิมเลขคณิตรวมของคะแนนวิธีสอนแต่ละวิธีรวมทุกมโนทัศน์ของครูแต่ละโรงเรียน ดังตารางที่ ๒๐, ๒๑ โดยจัดเรียงลำดับโรงเรียนและวิธีสอนที่ครูใช้ปลูกฝังและพัฒนาโน้ตศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

การจัดเรียงลำดับโรงเรียน จัดเรียงตามลำดับในตารางที่ ๒๑ ดังนี้

๑. โรงเรียนช่างกลพระรามหก
๒. โรงเรียนพณิชยการจรัสสีทวงศ์
๓. วิทยาเขต ๖ เสาวภา
๔. วิทยาเขตอุเทนถวายฯ
๕. โรงเรียนอาชีพศิลป์ศึกษา
๖. โรงเรียนพณิชยการราชดำเนิน
๗. วิทยาเขตพณิชยการพระนคร
๘. วิทยาเขตบพิตรพิมุข

วิธีสอนที่ครูใช้ปลูกฝังและพัฒนาโน้ตศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย ของนักเรียน เรียงตามตัวเลขในตารางที่ ๒๐ และ ๒๑ ดังนี้

๑. บรรยาย
๒. สอนตามแบบ เรียน
๓. ให้ค้นคว้าหาความรู้
๔. สอนโดยการตั้งคำถาม
๕. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
๖. ใช้ข่าวและ เหตุการณ์ประจำวัน

๗. วิธีแก้ปัญหา
๘. การสร้างสถานการณ์จำลอง
๙. การแสดงบทบาท
๑๐. ฝึกทักษะการมีส่วนร่วม
๑๑. ใช้วิทยากร
๑๒. ใช้อุปกรณ์การสอน

ตารางที่ ๒๐ วิธีสอนที่ครูใช้ปลูกฝังและพัฒนาทัศนคติความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนในแต่ละข้อ

วิธีสอน มโนทัศน์	คะแนนและมัชฌิม เลขคณิตของวิธีสอนของครูแต่ละวิธีในแต่ละข้อ																							
	๑		๒		๓		๔		๕		๖		๗		๘		๙		๑๐		๑๑		๑๒	
	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}
๑	๒๔	๑.๘๔	๑๘	๑.๓๘	๑๒	๐.๙๒	๒๓	๑.๙๗	๒๓	๑.๙๗	๒๓	๑.๙๗	๑๕	๑.๑๓	๑๐	๐.๘๓	๑๓	๑.๐๐	๑๕	๑.๐๘	๓	๐.๒๓	๖	๐.๕๖
๒	๒๓	๑.๙๗	๑๘	๑.๓๘	๑๒	๐.๙๒	๑๗	๑.๓๗	๒๓	๑.๙๗	๒๑	๑.๖๒	๑๖	๑.๒๗	๑๘	๑.๕๐	๒๐	๑.๕๕	๑๙	๑.๕๖	๖	๐.๕๖	๖	๐.๕๖
๓	๒๕	๑.๘๕	๑๙	๑.๕๖	๑๓	๑.๐๐	๑๗	๑.๓๗	๑๙	๑.๕๖	๒๕	๑.๙๒	๒๐	๑.๕๕	๑๓	๑.๐๐	๒๑	๑.๖๒	๑๙	๑.๕๖	๒	๐.๑๕	๕	๐.๓๐
๔	๒๖	๒.๐๐	๒๐	๑.๕๕	๑๖	๑.๒๓	๑๙	๑.๕๖	๒๑	๑.๖๒	๒๓	๑.๙๗	๒๒	๑.๖๙	๑๕	๑.๑๕	๑๖	๑.๒๓	๑๙	๑.๕๖	๕	๐.๓๐	๖	๐.๕๖
๕	๒๘	๒.๑๕	๒๒	๑.๖๕	๑๕	๑.๐๘	๒๑	๑.๖๒	๒๑	๑.๖๒	๑๘	๑.๕๐	๑๙	๑.๕๕	๑๓	๑.๐๐	๒๐	๑.๕๕	๒๐	๑.๕๕	๒	๐.๑๕	๕	๐.๓๐
๖	๒๗	๒.๐๗	๒๐	๑.๕๕	๑๗	๑.๓๗	๒๓	๑.๙๗	๑๙	๑.๕๖	๒๑	๑.๖๒	๑๓	๑.๑๐	๑๓	๑.๐๐	๒๒	๑.๖๙	๒๐	๑.๕๕	๒	๐.๑๕	๗	๐.๕๕
๗	๒๖	๒.๐๐	๒๑	๑.๖๒	๒๕	๑.๙๒	๑๕	๑.๑๕	๒๑	๑.๖๒	๒๑	๑.๖๒	๒๑	๑.๖๒	๑๗	๑.๓๗	๑๑	๐.๘๕	๑๕	๑.๐๘	๑๙	๑.๕๖	๕	๐.๓๐
๘	๒๕	๑.๙๒	๒๐	๑.๕๕	๑๕	๑.๑๕	๒๑	๑.๖๒	๒๗	๒.๐๗	๒๖	๒.๐๐	๑๙	๑.๕๖	๑๒	๐.๙๒	๑๖	๑.๒๓	๑๗	๑.๓๗	๒	๐.๑๕	๕	๐.๓๐
๙	๒๖	๒.๐๐	๒๑	๑.๖๒	๑๕	๑.๑๕	๒๐	๑.๕๕	๒๒	๑.๖๙	๒๖	๒.๐๐	๒๓	๑.๙๗	๑๖	๑.๒๓	๑๕	๑.๑๕	๑๙	๑.๕๖	๒	๐.๑๕	๗	๐.๕๕
๑๐	๒๐	๒.๒๓	๒๑	๑.๖๒	๑๙	๑.๕๖	๑๙	๑.๕๖	๒๖	๒.๐๐	๒๕	๑.๙๒	๒๕	๑.๙๕	๑๖	๑.๒๓	๑๙	๑.๕๖	๒๐	๑.๕๕	๒	๐.๑๕	๕	๐.๖๒
๑๑	๒๖	๒.๐๐	๒๑	๑.๖๒	๑๙	๑.๑๕	๒๑	๑.๖๒	๒๗	๒.๐๗	๒๕	๑.๙๕	๒๒	๑.๖๙	๑๗	๑.๓๗	๑๖	๑.๒๓	๑๗	๑.๓๗	๓	๐.๒๓	๕	๐.๓๐
๑๒	๓๐	๒.๓๐	๒๒	๑.๖๕	๓๐	๒.๓๐	๑๙	๑.๕๖	๒๘	๒.๑๕	๒๑	๑.๖๒	๑๕	๑.๑๕	๑๕	๑.๑๕	๑๕	๑.๑๕	๑๕	๑.๑๕	๑๐	๐.๗๗	๕	๐.๖๕
๑๓	๒๗	๒.๐๘	๒๐	๑.๕๕	๑๘	๑.๓๗	๒๐	๑.๕๕	๒๘	๒.๑๕	๒๙	๒.๒๓	๑๖	๑.๒๓	๑๘	๑.๓๗	๑๓	๑.๐๐	๒๕	๑.๙๒	๗	๐.๕๕	๗	๐.๕๕
๑๔	๒๘	๒.๑๕	๒๑	๑.๖๒	๒๑	๑.๖๒	๑๖	๑.๒๓	๒๙	๒.๒๓	๒๒	๑.๖๙	๑๗	๑.๓๗	๑๐	๐.๘๓	๑๗	๑.๓๗	๑๙	๑.๕๖	๕	๐.๓๐	๕	๐.๖๕
๑๕	๓๒	๒.๕๖	๑๘	๑.๓๗	๒๑	๑.๖๒	๑๕	๑.๑๕	๒๕	๑.๙๒	๒๑	๑.๖๒	๒๐	๑.๕๕	๑๕	๑.๑๕	๑๘	๑.๓๗	๒๐	๑.๕๕	๖	๐.๕๖	๗	๐.๕๕
๑๖	๒๖	๒.๐๐	๒๒	๑.๖๕	๑๕	๑.๑๕	๑๖	๑.๒๓	๒๘	๒.๑๕	๒๗	๒.๐๘	๑๘	๑.๓๗	๑๑	๐.๘๕	๑๘	๑.๓๗	๑๙	๑.๕๖	๕	๐.๓๐	๕	๐.๖๒

ตารางที่ ๒๐ (ต่อ)

วิธีสอน มโนทัศน์	คะแนนและมัชฌิมเลขคณิตของวิธีสอนของครูแต่ละวิธีในแต่ละข้อ																							
	๑		๒		๓		๔		๕		๖		๗		๘		๑๐		๑๑		๑๒			
	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}		
๑๗	๓๐	๒.๓๐	๑๙	๑.๕๖	๑๗	๑.๓๗	๒๐	๑.๕๕	๒๗	๒.๐๗	๒๕	๑.๗๕	๑๓	๑.๐๐	๑๐	๐.๗๗	๑๖	๑.๒๓	๑๖	๑.๒๓	๖	๐.๕๖	๕	๐.๓๑
๑๘	๓๑	๒.๓๗	๑๙	๑.๕๖	๑๗	๑.๓๗	๒๒	๑.๖๙	๒๗	๒.๐๗	๒๕	๑.๗๕	๑๕	๑.๐๗	๑๖	๑.๒๓	๑๖	๑.๒๓	๑๖	๑.๒๓	๕	๐.๓๗	๗	๐.๖๒
๑๙	๓๐	๒.๓๑	๒๑	๑.๖๒	๒๐	๑.๕๕	๒๐	๑.๕๕	๒๕	๒.๓๗	๒๓	๑.๗๗	๑๗	๑.๓๑	๑๕	๑.๐๗	๒๐	๑.๕๕	๑๕	๑.๑๕	๓	๐.๒๓	๗	๐.๕๕
๒๐	๒๖	๒.๐๐	๒๐	๑.๕๕	๒๑	๑.๖๒	๒๒	๑.๖๙	๒๙	๒.๒๓	๒๗	๒.๐๗	๑๗	๑.๓๑	๑๕	๑.๑๕	๑๕	๑.๑๕	๑๗	๑.๓๑	๕	๐.๓๑	๗	๐.๕๕
๒๑	๓๐	๒.๓๑	๒๑	๑.๖๒	๒๒	๑.๖๙	๒๐	๑.๕๕	๓๑	๒.๓๗	๒๕	๑.๗๕	๑๙	๑.๕๖	๑๓	๑.๐๐	๑๕	๑.๑๕	๑๙	๑.๕๖	๒	๐.๑๕	๗	๐.๕๕
๒๒	๒๗	๒.๑๕	๒๓	๑.๗๗	๑๗	๑.๓๗	๒๐	๑.๕๕	๒๙	๒.๒๓	๒๗	๒.๐๗	๑๖	๑.๒๓	๑๗	๑.๑๕	๒๐	๑.๕๕	๒๐	๑.๕๕	๓	๐.๒๓	๗	๐.๖๒
๒๓	๒๕	๒.๒๓	๒๓	๑.๗๗	๑๗	๑.๓๑	๒๒	๑.๖๙	๒๖	๒.๐๐	๓๐	๒.๓๑	๒๑	๑.๖๒	๑๑	๐.๗๗	๑๗	๑.๓๑	๑๙	๑.๕๖	๓	๐.๒๓	๗	๐.๖๒
๒๔	๓๓	๒.๕๕	๒๕	๑.๗๗	๑๙	๑.๕๖	๒๕	๑.๕๕	๒๗	๒.๐๗	๒๗	๒.๐๗	๑๙	๑.๕๖	๑๓	๑.๐๐	๑๒	๐.๕๕	๑๗	๑.๓๑	๓	๐.๒๓	๗	๐.๖๒
๒๕	๓๒	๒.๕๖	๒๖	๒.๐๐	๒๒	๑.๖๙	๒๒	๑.๖๙	๒๙	๒.๒๓	๒๖	๒.๐๐	๑๖	๑.๒๓	๑๕	๑.๑๕	๑๙	๑.๕๖	๒๑	๑.๖๒	๓	๐.๒๓	๖	๐.๕๖
๒๖	๓๓	๒.๕๕	๒๓	๑.๗๗	๒๐	๑.๕๕	๒๓	๑.๗๗	๒๒	๑.๖๙	๑๙	๑.๕๖	๑๕	๑.๐๗	๑๗	๑.๓๑	๑๙	๑.๕๖	๑๓	๑.๐๐	๒	๐.๑๕	๗	๐.๖๒
๒๗	๓๓	๒.๕๕	๒๐	๑.๕๕	๑๗	๑.๓๑	๑๗	๑.๓๑	๒๒	๑.๖๙	๒๐	๑.๕๕	๒๐	๑.๕๕	๑๕	๑.๐๗	๑๕	๑.๐๗	๑๕	๑.๑๕	๑	๐.๐๗	๗	๐.๖๓
๒๘	๓๐	๒.๓๑	๑๙	๑.๕๖	๒๕	๑.๕๕	๒๒	๑.๖๙	๒๗	๒.๐๗	๒๕	๑.๗๕	๑๕	๑.๐๗	๑๕	๑.๐๗	๑๗	๑.๓๑	๑๗	๑.๓๑	๓	๐.๒๓	๗	๐.๖๓
๒๙	๓๒	๒.๕๖	๒๒	๑.๖๙	๑๗	๑.๓๑	๑๗	๑.๓๑	๒๗	๒.๐๗	๒๓	๑.๗๕	๑๐	๐.๗๗	๙	๐.๖๙	๑๕	๑.๐๗	๒๐	๑.๕๕	๕	๐.๓๑	๖	๐.๕๖
๓๐	๒๖	๒.๐๐	๒๒	๑.๖๙	๒๕	๑.๕๕	๑๙	๑.๕๖	๒๕	๒.๐๗	๒๗	๒.๐๗	๑๗	๑.๓๑	๑๗	๑.๓๑	๑๗	๑.๓๑	๑๗	๑.๓๑	๕	๐.๓๑	๗	๐.๕๕
๓๑	๓๐	๒.๓๑	๒๑	๑.๖๒	๑๗	๑.๓๑	๑๗	๑.๓๑	๒๖	๒.๐๐	๒๐	๑.๕๕	๑๕	๑.๐๗	๑๑	๐.๗๗	๑๕	๑.๕๖	๒๕	๑.๗๕	๖	๐.๕๖	๗	๐.๕๕
๓๒	๓๐	๒.๓๑	๒๑	๑.๖๒	๒๕	๑.๕๕	๑๙	๑.๕๖	๒๓	๑.๗๗	๒๕	๑.๗๕	๑๓	๑.๐๐	๑๐	๐.๗๗	๑๗	๑.๓๑	๑๕	๑.๑๕	๕	๐.๓๑	๕	๐.๓๑
๓๓	๒๕	๒.๒๓	๒๒	๑.๖๙	๒๖	๒.๐๐	๒๒	๑.๖๙	๒๕	๑.๕๕	๒๗	๒.๐๗	๑๗	๑.๓๑	๑๐	๐.๗๗	๑๖	๑.๒๓	๑๗	๑.๓๑	๕	๐.๓๑	๕	๐.๓๑

ตารางที่ ๒๐ (ต่อ)

วิธีสอน มโนทัศน์	คะแนนและมัชฌิมเลขคณิตของครูแต่ละวิธีในแต่ละข้อ																							
	๑		๒		๓		๔		๕		๖		๗		๘		๙		๑๐		๑๑		๑๒	
	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}	X	\bar{X}
๓๔	๒๙	๒.๒๓	๒๐	๑.๕๔	๓๐	๒.๓๑	๒๑	๑.๖๒	๓๐	๒.๓๑	๒๕	๑.๙๒	๑๗	๑.๓๑	๑๒	๐.๙๒	๑๔	๑.๐๘	๑๗	๑.๓๑	๕	๐.๓๑	๕	๐.๓๑
๓๕	๓๓	๒.๕๔	๒๒	๑.๖๙	๒๗	๒.๐๘	๒๒	๑.๖๙	๒๙	๒.๒๓	๒๙	๒.๒๓	๑๓	๑.๐๐	๑๕	๑.๐๘	๑๕	๑.๑๕	๒๐	๑.๕๔	๕	๐.๓๐	๗	๐.๕๓
๓๖	๓๑	๒.๓๑	๒๒	๑.๖๙	๒๔	๑.๙๕	๒๐	๑.๕๔	๓๑	๒.๓๑	๒๕	๑.๙๒	๑๖	๑.๒๓	๙	๐.๖๙	๑๑	๐.๙๕	๑๖	๑.๒๓	๒	๐.๑๕	๕	๑.๓๑
๓๗	๓๐	๒.๓๑	๒๒	๑.๖๙	๑๗	๑.๓๑	๑๙	๑.๓๑	๓๓	๒.๕๔	๒๒	๑.๖๙	๑๗	๑.๓๑	๑๑	๐.๙๕	๑๓	๑.๐๐	๒๑	๑.๖๑	๕	๐.๓๑	๕	๐.๓๐
๓๘	๓๓	๒.๕๔	๒๒	๑.๖๙	๑๗	๑.๓๑	๒๔	๑.๙๕	๒๖	๒.๐๐	๑๙	๑.๕๖	๑๙	๑.๕๖	๑๐	๐.๗๗	๑๑	๐.๙๕	๒๑	๑.๖๑	๖	๐.๕๖	๕	๐.๓๐
๓๙	๒๒	๒.๕๖	๑๙	๑.๓๑	๒๐	๑.๕๔	๑๙	๑.๕๖	๒๗	๒.๐๘	๒๒	๑.๖๙	๑๗	๑.๓๑	๙	๐.๖๙	๙	๐.๖๙	๑๖	๑.๒๓	๒	๐.๑๕	๗	๐.๕๓
๔๐	๒๙	๒.๒๓	๒๑	๑.๖๒	๒๓	๑.๗๗	๒๕	๑.๙๒	๒๕	๑.๙๕	๒๐	๑.๕๔	๑๙	๑.๕๖	๑๕	๑.๐๘	๑๕	๑.๐๘	๑๕	๑.๑๕	๕	๐.๓๐	๖	๐.๕๖
๔๑	๓๓	๒.๕๔	๒๕	๑.๙๕	๒๓	๑.๗๗	๒๑	๑.๖๒	๒๗	๒.๐๘	๑๙	๑.๕๖	๑๙	๑.๕๖	๙	๐.๖๙	๑๓	๑.๐๐	๑๗	๑.๓๐	๕	๐.๓๑	๖	๐.๕๖
๔๒	๒๗	๒.๐๘	๑๙	๑.๕๖	๑๕	๑.๐๘	๒๓	๑.๗๗	๒๗	๒.๐๘	๒๙	๒.๑๕	๑๕	๑.๑๕	๑๑	๐.๙๕	๙	๐.๖๙	๑๓	๑.๐๐	๕	๐.๓๐	๖	๐.๕๖
๔๓	๒๖	๒.๐๐	๑๖	๑.๒๓	๒๒	๑.๖๙	๒๕	๑.๙๕	๒๗	๒.๐๘	๒๙	๒.๑๕	๑๕	๑.๑๕	๑๑	๐.๙๕	๑๒	๐.๙๒	๑๙	๑.๓๑	๓	๐.๒๓	๕	๐.๓๑
๔๔	๓๑	๒.๓๑	๑๙	๑.๕๖	๒๑	๑.๖๒	๒๒	๑.๖๙	๓๒	๒.๕๖	๒๕	๑.๙๒	๑๙	๑.๕๖	๗	๐.๕๕	๑๐	๐.๗๗	๑๖	๑.๒๓	๕	๐.๓๐	๕	๐.๓๐
๔๕	๓๐	๒.๓๑	๒๑	๑.๖๒	๒๕	๑.๙๕	๑๗	๑.๓๑	๒๗	๒.๐๘	๒๕	๑.๙๒	๑๕	๑.๐๘	๑๑	๐.๙๕	๑๓	๑.๐๐	๑๕	๑.๑๕	๕	๐.๓๐	๗	๐.๕๓
๔๖	๒๙	๒.๒๓	๒๒	๑.๖๙	๒๐	๑.๕๔	๒๕	๑.๙๕	๒๕	๑.๙๕	๒๙	๒.๒๓	๑๕	๑.๐๘	๑๕	๑.๐๘	๑๕	๑.๐๘	๒๑	๑.๖๑	๒	๐.๑๕	๙	๐.๖๑
๔๗	๓๓	๒.๕๔	๑๗	๑.๓๑	๒๑	๑.๖๒	๒๑	๑.๖๒	๓๐	๒.๓๑	๒๕	๑.๙๒	๑๙	๑.๓๑	๑๑	๐.๙๕	๑๑	๐.๙๕	๑๕	๑.๐๘	๓	๐.๒๓	๕	๐.๓๑
๔๘	๓๕	๒.๖๙	๒๐	๑.๕๔	๑๗	๑.๓๑	๒๐	๑.๕๔	๒๕	๑.๙๕	๒๑	๑.๖๒	๑๙	๑.๓๑	๙	๐.๖๒	๑๑	๐.๙๕	๑๑	๑.๐๘	๕	๐.๓๑	๕	๐.๓๐
๔๙	๓๐	๒.๓๑	๒๖	๒.๐๐	๑๙	๑.๕๖	๒๒	๑.๖๙	๒๓	๑.๗๗	๑๖	๑.๒๓	๑๕	๑.๑๕	๙	๐.๖๙	๙	๐.๖๙	๑๕	๑.๑๕	๒	๐.๑๕	๕	๐.๓๑
๕๐	๓๑	๒.๓๑	๒๒	๑.๖๙	๒๐	๑.๕๔	๒๒	๑.๖๙	๒๙	๒.๑๕	๒๓	๑.๗๗	๑๗	๑.๓๑	๑๓	๑.๐๐	๑๖	๑.๒๓	๑๙	๑.๓๑	๕	๐.๓๑	๖	๐.๕๖

จากตารางที่ ๒๑ พบว่า มโนทัศน์ข้อที่ ๑ เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้วิธีสอนโดยการตั้งคำถามและอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุด คือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์การสอน

มโนทัศน์ข้อที่ ๒ เรื่อง ความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ ใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน วิธีที่ใช้น้อยที่สุด คือ การใช้วิทยากร ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน และการให้ค้นคว้าหาความรู้

มโนทัศน์ข้อที่ ๓ เรื่อง ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน เป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ ใช้การบรรยาย วิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ข้อที่ ๔ เรื่อง การประหยัดและการออมทรัพย์ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การสอบแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวันและการแก้ปัญหา วิธีที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ข้อที่ ๕ เรื่อง การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์และยึดมั่นในคุณค่าของความเป็นพลเมืองดี โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนตามแบบเรียน วิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ข้อที่ ๖ เรื่อง ลักษณะของผู้ดี โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การบรรยายมากที่สุด อันดับรองลงมาครูใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน และการแสดงบทบาท วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ข้อที่ ๗ เรื่อง ข้อปฏิบัติและเหตุผลในการนับถือศาสนาของศาสนิกชน โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูสอนโดยวิธีให้ค้นคว้าหาความรู้ วิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน และการใช้วิทยากร

มโนทัศน์ข้อที่ ๘ เรื่อง การคบเพื่อน โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็นมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนแบบบรรยาย และการสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๙ เรื่อง การให้อภัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้วิธีสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน และการสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ ใช้การอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๑๐ เรื่อง การรักษาความเป็นระเบียบ โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้การสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๑๑ เรื่อง การตรงต่อเวลา โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้วิธีสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็นมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนแบบบรรยาย วิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ การสอนโดยใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๑๒ เรื่อง การตระหนักถึงคุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายและการให้ค้นคว้าหาความรู้เป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนโดยการอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๑๓ เรื่อง การคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้วิธีสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวันเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การให้อภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน และการใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๑๔ เรื่อง การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้การสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็นมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนแบบบรรยาย วิธีที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๑๕ เรื่อง การใช้เหตุผลที่ดีในการตัดสินใจ โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้การสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนโดยให้อภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๑๖ เรื่อง การคำนึงถึงสวัสดิภาพของตนเองและผู้อื่น โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้การสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน เป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนแบบบรรยาย

วิธีที่ใช้น้อยที่สุด คือ การสอนโดยใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๑๗ เรื่อง ลักษณะของครอบครัวที่ดี โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยาย เป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๑๘ เรื่อง การปฏิบัติตนของสมาชิกที่ดีในครอบครัว โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้การ สอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนโดยให้อภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธี ที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๑๙ เรื่อง การทำงานตามความถนัดและความสามารถ โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้ การสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีที่ใ้ น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๒๐ เรื่อง การปฏิบัติตนระหว่างลูกจ้างและนายจ้าง โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้วิธี สอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็นมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนโดยใช้ข่าวและ เหตุการณ์ประจำวัน วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๒๑ เรื่อง การเตรียมตัวขั้นต้นเพื่อให้พร้อมที่จะรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉลี่ยว แล้วครูใช้วิธีสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็นมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ วิธีสอนแบบ บรรยาย วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๒๒ เรื่อง การรักษาสาธารณสมบัติ โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้วิธีสอนแบบอภิปราย แสดงความคิดเห็นมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนแบบใช้ข่าวและ เหตุการณ์- ประจำวัน วิธีสอนที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การสอนโดยใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๒๓ เรื่อง ข้อปฏิบัติเมื่อมีภัยร้ายแรงทางการเมืองต่อประเทศ โดยเฉลี่ยวแล้ว ครูใช้วิธีสอนแบบใช้ข่าวและ เหตุการณ์ประจำวันมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนแบบ บรรยาย และการอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใ้ ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๒๔ เรื่อง การเสียภาษีอากร โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมาก เป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็น และการใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน วิธีที่ใช้บ่อยที่สุดคือ การสอนโดยใช้วิทยากรและการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๒๕ เรื่อง การปฏิบัติตามและเคารพกฎหมาย โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้บ่อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๒๖ เรื่อง ความสำคัญของการแจ้งหลักฐานการเกิด โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้สอนตามแบบเรียน และสอนโดยการตั้งคำถาม วิธีที่ใช้บ่อยที่สุดคือ การใช้วิทยากรและการใช้อุปกรณ์การสอน

มโนทัศน์ที่ ๒๗ เรื่อง ความสำคัญของการทำบัตรประชาชน โดยเฉลี่ยวแล้วครูสอนโดยใช้การบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูสอนด้วยวิธีอภิปรายแสดงความคิดเห็น และวิธีสอนที่ใช้บ่อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๒๘ เรื่อง การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนด้วยการอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้บ่อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๒๙ เรื่อง การถวายความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้การสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้บ่อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๓๐ เรื่อง การส่งเสริมความก้าวหน้าของชาติ โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้วิธีสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวันมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนแบบบรรยายและการอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้บ่อยที่สุดคือ การสอนโดยใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๓๑ เรื่อง ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน โดยเฉลี่ยวแล้วครูใช้การสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่

ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๓๒ เรื่อง คุณค่านิยมในเรื่องการเมือง โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ และการใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน วิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากรและการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๓๓ เรื่อง ลักษณะความสนใจทางการเมืองของบุคคล โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน การให้ค้นคว้าหาความรู้ วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนและการใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๓๔ เรื่อง การวินิจฉัยแสดงความคิดเห็นในข่าวสารการเมืองต่างๆ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การสอนโดยการอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนแบบบรรยาย วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือการใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๓๕ เรื่อง ฐานะทางการเมืองของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ครูใช้น้อยที่สุด คือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๓๖ เรื่อง การสร้างสรรค์ประชาธิปไตย โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็นมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนแบบบรรยาย วิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๓๗ เรื่อง เหตุผลที่ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็นมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนแบบบรรยาย วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๓๘ เรื่อง ความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนด้วยการอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๓๙ เรื่อง ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้วิธีสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๔๐ เรื่อง การจัดการศึกษาภาคบังคับ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนโดยการตั้งคำถาม วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๔๑ เรื่อง ความสำคัญของการศึกษากับระบอบประชาธิปไตย โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การสอนโดยใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๔๒ เรื่อง ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวันเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนแบบให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น และใช้การบรรยาย วิธีสอนที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากรและการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๔๓ เรื่อง การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางการเมือง โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวันเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๔๔ เรื่อง การแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายของรัฐบาล โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนแบบบรรยาย วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน และการใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๔๕ เรื่อง ลักษณะของมติมหาชน โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๔๖ เรื่อง การแสดงบทบาททางการเมืองของประชาชน โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวันเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนแบบบรรยาย

วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๔๗ เรื่อง พรรคการเมือง โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๔๘ เรื่อง หลักเกณฑ์ที่ควรพิจารณาเพื่อเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

มโนทัศน์ที่ ๔๙ เรื่อง ฐานะของพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้สอนตามแบบเรียน วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร

มโนทัศน์ที่ ๕๐ เรื่อง การใช้สิทธิเสรีภาพ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้การสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้การสอนแบบให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

จากผลที่กล่าวมานี้จะพบว่า มีมโนทัศน์จำนวน ๓๒ ข้อ ที่ครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง และอีก ๑๓ ข้อ ใช้วิธีสอนดังกล่าวเป็นอันดับสอง มีมโนทัศน์จำนวน ๑๐ ข้อ ที่ครูใช้วิธีสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นอันดับหนึ่ง และอีก ๒๗ ข้อ ใช้วิธีสอนดังกล่าวเป็นอันดับสอง มีมโนทัศน์จำนวน ๙ ข้อ ที่ครูใช้วิธีสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวันเป็นอันดับหนึ่ง และอีก ๑๐ ข้อ ใช้วิธีสอนดังกล่าวเป็นอันดับสอง มีมโนทัศน์จำนวน ๑ ข้อ ที่ครูใช้วิธีสอนแบบให้ค้นคว้าหาความรู้เป็นอันดับหนึ่ง และอีก ๓ ข้อ ใช้วิธีสอนดังกล่าวเป็นอันดับสอง มีมโนทัศน์จำนวน ๓ ข้อ ที่ครูใช้วิธีสอนตามแบบเรียนเป็นอันดับสอง มีมโนทัศน์จำนวน ๓ ข้อ ที่ครูใช้วิธีสอนโดยการตั้งคำถามเป็นอันดับสอง มีมโนทัศน์จำนวน ๑ ข้อ ที่ครูใช้วิธีสอนแบบแก้ปัญหาเป็นอันดับสอง มีมโนทัศน์จำนวน ๑ ข้อ ที่ครูใช้วิธีสอนแบบให้แสดงบทบาทเป็นอันดับสอง

ตารางที่ ๒๑ วิธีสอนที่ครูใช้ปลูกฝังและพัฒนา โน้ตค้นคว้า เป็นผล เมืองดีในระบบประชาธิปไตยของนักเรียนจำแนกตามโรงเรียน

วิธีสอน โรงเรียน	ค่ามัชฌิม เลขคณิตของวิธีสอนของครุรวมแต่ละวิธีของแต่ละโรงเรียน											
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒
๑	๕๙.๐	๕๙.๐	๕๕.๐	๓๘.๐	๘๒.๐	๔๙.๐	๔๕.๐	๖๗.๐	๒๐.๐	๗.๐	๓.๐	๐
๒	๑๒๐.๕	๕๕.๐	๘๗.๕	๘๗.๕	๙๘.๕	๗๖.๐	๖๓.๕	๔๘.๐	๖๐.๐	๗๗.๕	๒๐.๐	๑๕.๕
๓	๑๒๖.๐	๑๑๔.๐	๑๐๘.๐	๑๐๓.๐	๙๔.๐	๑๐๔.๐	๘๐.๐	๖๑.๐	๙๔.๐	๑๐๒.๐	๓๘.๐	๕๖.๐
๔	๑๓๗.๐	๗๙.๐	๖๓.๐	๙๗.๕	๘๙.๕	๘๑.๐	๕๒.๕	๓๐.๕	๒๘.๐	๒๑.๐	๐	๒๗.๐
๕	๙๓.๕	๕๔.๐	๖๐.๕	๗๐.๐	๗๖.๕	๖๒.๕	๕๓.๐	๒๘.๐	๒๖.๐	๔๔.๐	๐	๐
๖	๙๓.๕	๗๙.๕	๖๑.๕	๖๔.๐	๑๑๐.๐	๑๐๔.๐	๖๐.๕	๓๗.๕	๗๔.๕	๗๗.๐	๑๖.๕	๑๓.๕
๗	๑๐๕.๕	๙๘.๕	๘๕.๕	๗๖.๕	๑๑๔.๕	๑๑๒.๐	๗๕.๕	๗๓.๕	๘๒.๐	๑๑๑.๕	๒๔.๕	๔๙.๐
๘	๑๐๘.๐	๑๒๔	๘๖	๗๓	๑๐๙	๑๒๕	๘๗	๗๓	๖๖.๐	๘๙.๐	๑๖.๐	๔๕.๐
มัชฌิม เลขคณิต	๑๑๐.๐	๗๙.๑๕	๗๓.๕๖	๗๗.๓๑	๙๖.๓๘	๘๗.๕๖	๖๓.๒๓	๔๘.๙๒	๕๕.๕๖	๖๖.๑๕	๑๓.๗๘	๒๓.๕๖

จากตารางที่ ๒๑ จะพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุด เป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ การสอนโดยให้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน สอนตามแบบเรียน สอนโดยการตั้งคำถาม ให้ค้นคว้าหาความรู้ ผูกทักษะการมีส่วนร่วม ใช้วิธีแก้ปัญหา การแสดงบทบาท การสร้างสถานการณ์จำลอง ตามลำดับ และวิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

ตอนที่ ๕

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนของครู กับมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน จึงเปรียบเทียบคะแนนมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ดังตารางที่ ๒๒

ตารางที่ ๒๒ สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนทั้ง ๔ โรงเรียน

แหล่งแห่งความแปรปรวน (Source of Variance)	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	๗	๑๐๑๑๐.๕๕	๑๔๔๔.๓๖	๑๑.๗๗*
ภายในกลุ่ม	๓๑๒	๓๘๒๗๔.๕๕	๑๒๒.๖๗	
รวม	๓๑๙	๔๘๓๘๕.๑๐		

* $P < .05$

$$F_{312}^7, .05 = 2.04$$

จากตารางที่ ๒๒ พบว่านักเรียนทั้ง ๔ โรงเรียนมีมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนมโนทัศน์ระหว่างโรงเรียนเป็นคู่ๆ ด้วยวิธีของดันคิน (Duncan's New Multiple Range Tests) ดังตารางที่ ๒๓

ตารางที่ ๒๓ ความแตกต่างระหว่างคะแนนทัศนคติความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย
ของนักเรียนโดยเฉลี่ยระหว่าง ๘ โรงเรียน

โรงเรียนที่	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	R.
\bar{X}	๒๙.๕๗	๔๐.๙๒	๔๒.๖๐	๔๔.๐๐	๔๕.๐๐	๔๕.๗๕	๔๖.๕๕	๔๙.๕๕	
๑ ๒๙.๕๗	-	๑๑.๓๕*	๑๓.๐๓*	๑๔.๔๓*	๑๕.๔๓*	๑๖.๑๘*	๑๖.๙๘*	๑๙.๙๘*	$R_2 = ๕.๕๕$
๒ ๔๐.๙๒		-	๑.๖๘	๓.๐๘	๔.๐๘	๕.๘๓	๕.๖๓*	๘.๖๓*	$R_3 = ๕.๑๑$
๓ ๔๒.๖๐			-	๑.๔	๒.๔	๓.๑๕	๓.๙๕	๖.๙๕*	$R_4 = ๕.๒๙$
๔ ๔๔.๐๐				-	๑.๐	๑.๗๕	๒.๕๕	๕.๕๕*	$R_5 = ๕.๕๑$
๕ ๔๕.๐๐					-	๐.๗๕	๑.๕๕	๔.๕๕	$R_6 = ๕.๕๑$
๖ ๔๕.๗๕						-	๐.๘	๓.๘	$R_7 = ๕.๕๘$
๗ ๔๖.๕๕							-	๓.๐	$R_8 = ๕.๖๕$

* $P < .05$

จากตารางที่ ๒๓ จะพบว่า มโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย
โดยเฉลี่ยของนักเรียนโรงเรียนที่ ๗ และ ๘ ไม่แตกต่างกัน แต่ต่างก็แตกต่างจากโรงเรียนที่ ๑
และ ๒ โรงเรียนที่ ๒, ๓ และ ๔ มีมโนทัศน์โดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน แต่ต่างก็แตกต่างจากโรงเรียนที่ ๑ และ ๘ ส่วนโรงเรียนที่ ๕, ๖ มีมโนทัศน์โดยเฉลี่ยแตกต่างจากโรงเรียนที่ ๑ อย่าง
มีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน และจะเห็นได้ว่าโรงเรียนที่ ๗, ๘ ต่างก็มีมโนทัศน์
โดยเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนที่ ๑, ๒ โรงเรียนที่ ๓, ๔ ต่างก็มีมโนทัศน์เฉลี่ยต่ำกว่าโรงเรียนที่ ๗,
๘ และโรงเรียนที่ ๕, ๖ ต่างก็มีมโนทัศน์เฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนที่ ๑

การที่นักเรียนมีมโนทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ วิธีสอนของครูอาจจะแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงมุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนของครูกับมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ของโรงเรียนที่มีมโนทัศน์โดยเฉลี่ยแตกต่างกัน ดังนี้คือ

ก. นักเรียนโรงเรียนที่ ๗ และ ๘ มีมโนทัศน์โดยเฉลี่ยแตกต่างจากนักเรียนโรงเรียนที่ ๑ และ ๒ จึงพิจารณาการสอนของครูทั้ง ๔ โรงเรียนจากตารางที่ ๒๒ ผลปรากฏว่า โรงเรียนที่ ๗ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบให้อภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ สอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากรและการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน โรงเรียนที่ ๘ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวันเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้วิธีสอนตามแบบเรียนและให้อภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน ส่วนวิธีสอนของครูโรงเรียนที่ ๑ และ ๒ ปรากฏว่า โรงเรียนที่ ๑ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาสอนโดยให้อภิปรายแสดงความคิดเห็นและการสร้างสถานการณ์จำลอง วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร วิธีสอนที่ไม่ใช้เลยคือ การใช้อุปกรณ์ โรงเรียนที่ ๒ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูสอนโดยวิธีให้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ให้ค้นคว้าหาความรู้ และสอนโดยการตั้งคำถาม วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนและการใช้วิทยากร

เมื่อพิจารณาแล้วปรากฏว่า นักเรียนโรงเรียนที่ ๗ และ ๘ ซึ่งมีมโนทัศน์โดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน แต่ต่างก็มีมโนทัศน์โดยเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนโรงเรียนที่ ๑ และ ๒ และทั้ง ๒ โรงเรียนครูใช้วิธีสอนแบบให้อภิปรายแสดงความคิดเห็นกับใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน มากใกล้เคียงกัน วิธีสอนที่ใช้มากแตกต่างกันออกไปก็คือ โรงเรียนที่ ๗ ครูใช้วิธีสอนแบบฝึกทักษะการมีส่วนร่วม นอกจากนั้นยังใช้วิธีสอนแบบอื่นๆ มากแทบทุกวิธี โรงเรียนที่ ๘ ครูใช้วิธีสอนแบบบรรยาย และวิธีสอนที่ครูใช้น้อยที่สุดเหมือนกันทั้งสองโรงเรียนคือ การใช้วิทยากร ส่วนโรงเรียนที่ ๑ และ ๒ ปรากฏว่าครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่งเหมือนกันทั้ง ๒ โรงเรียน และใช้วิธีสอนตามแบบเรียน กับสอนโดยให้อภิปรายแสดงความคิดเห็นใกล้เคียงกัน วิธีสอนที่แตกต่างกันออกไปคือ

โรงเรียนที่ ๑ ครูใช้การสอนแบบสร้างสถานการณ์จำลอง โรงเรียนที่ ๒ สอนโดยให้ค้นคว้าหาความรู้และโดยการตั้งคำถาม โรงเรียนที่ ๑ ไม่ใช่อุปกรณ์ประกอบการสอนเลย โรงเรียนที่ ๒ ครูใช้ทุกวิธี แต่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนน้อยที่สุด

ข. นักเรียนโรงเรียนที่ ๓, ๔ มีมโนทัศน์โดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน แต่ต่างก็แตกต่างจากโรงเรียนที่ ๑, ๒ จึงพิจารณาการสอนของครูทั้ง ๔ โรงเรียนดังกล่าวจากตารางที่ ๒๒ พบว่าโรงเรียนที่ ๓ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยาย เป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาคือ ครูใช้วิธีสอบแบบให้ค้นคว้าหาความรู้ กับสอนโดยการตั้งคำถาม วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากรโรงเรียนที่ ๔ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยาย เป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้วิธีสอนโดยการตั้งคำถาม กับใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน วิธีสอนที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การฝึกทักษะการมีส่วนร่วม และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน วิธีสอนที่ครูไม่ใช้เลยคือ การใช้วิทยากร ส่วนโรงเรียนที่ ๑ ครูใช้วิธีสอนแบบบรรยาย เป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้วิธีสนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็นและการสร้างสถานการณ์จำลอง วิธีสอนที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากรและการฝึกทักษะการมีส่วนร่วม วิธีสอนที่ครูไม่ใช้เลยคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน โรงเรียนที่ ๒ ครูใช้วิธีสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน เป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูสอนตามแบบเรียนและวิธีให้อภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากรและการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

เมื่อพิจารณาแล้วปรากฏว่า นักเรียนโรงเรียนที่ ๓ และ ๔ ซึ่งมีมโนทัศน์โดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน แต่ต่างก็มีมโนทัศน์เฉลี่ยต่างจากโรงเรียนที่ ๑ และ ๒ กล่าวคือ มีมโนทัศน์เฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนที่ ๑ และต่ำกว่าโรงเรียนที่ ๒ ทั้ง ๒ โรงเรียนครูใช้วิธีสอนแบบบรรยาย และสอนโดยการตั้งคำถามมากใกล้เคียงกัน วิธีสอนที่ใช้มากแตกต่างกันคือ โรงเรียนที่ ๓ ครูใช้วิธีสอนโดยการให้ค้นคว้าหาความรู้ โรงเรียนที่ ๔ ครูใช้วิธีให้อภิปรายแสดงความคิดเห็น โรงเรียนที่ ๓ ใช้ทุกวิธี แต่ใช้วิทยากรน้อยที่สุด โรงเรียนที่ ๔ ใช้วิธีฝึกทักษะการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด และไม่ใช้วิทยากรเลย ส่วนโรงเรียนที่ ๑ ซึ่งมีมโนทัศน์เฉลี่ยต่ำกว่าโรงเรียนที่ ๓ และ ๔ นั้น ครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุด แต่ใช้วิธีสอนแบบให้ตั้งคำถามน้อย ตรงกันข้ามกับโรงเรียนที่ ๓, ๔ นอกจากนั้นยังใช้วิธีสอนแบบอื่นๆ น้อยทุกวิธี วิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และไม่ใช้อุปกรณ์-

ประกอบการสอนเลย โรงเรียนที่ ๔ ซึ่งมีโมทัศน์เฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนที่ ๓ และ ๕ โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ นั้น ส่วนใหญ่แล้วครูใช้วิธีสอนแบบใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน นอกจากนั้นยังใช้วิธีสอนแบบอื่นๆ มากทุกวิธี

ค. นักเรียนโรงเรียนที่ ๕ และ ๖ มีโมทัศน์เฉลี่ยแตกต่างจากโรงเรียนที่ ๑ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ จึงพิจารณาการสอบของครูทั้ง ๓ โรงเรียน จากตารางที่ ๒๒ ผลปรากฏว่าโรงเรียนที่ ๕ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้วิธีสอนแบบให้อภิปรายแสดงความคิดเห็นกับการสอนโดยการตั้งคำถาม วิธีสอนที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การแสดงบทบาท วิธีสอนที่ไม่ใช้เลยคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน โรงเรียนที่ ๖ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบให้อภิปรายแสดงความคิดเห็นมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวันกับการสอนแบบบรรยาย วิธีสอนที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน ส่วนโรงเรียนที่ ๑ โดยเฉลี่ยแล้วครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นอันดับหนึ่ง อันดับรองลงมาครูใช้วิธีอภิปรายแสดงความคิดเห็นและการสร้างสถานการณ์จำลอง วิธีสอนที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การใช้วิทยากร วิธีสอนที่ไม่ใช้เลยคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

เมื่อพิจารณาแล้วปรากฏว่า นักเรียนโรงเรียนที่ ๕ และ ๖ ซึ่งมีโมทัศน์โดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน แต่ต่างก็มีโมทัศน์โดยเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนที่ ๑ นั้น ส่วนใหญ่ครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายกับการอภิปรายแสดงความคิดเห็นมากใกล้เคียงกันทั้ง ๒ โรงเรียน วิธีสอนที่ใช้มากแตกต่างกันไปก็คือ โรงเรียนที่ ๕ ครูใช้วิธีสอนโดยการตั้งคำถาม วิธีสอนที่ครูไม่ใช้เลยคือ การใช้วิทยากรและการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน โรงเรียนที่ ๖ ใช้สอนโดยการตั้งคำถาม นอกจากนั้นยังใช้วิธีสอนแบบอื่นๆ ทุกวิธี วิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน ส่วนโรงเรียนที่ ๑ ซึ่งมีโมทัศน์โดยเฉลี่ยแตกต่างจากโรงเรียนที่ ๕ และ ๖ นั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า โรงเรียนที่ ๑ ใช้วิธีสอนแบบบรรยายกับการอภิปรายแสดงความคิดเห็นมากใกล้เคียงกับโรงเรียนที่ ๕ และ ๖ ส่วนวิธีสอนที่ใช้แตกต่างกันออกไปคือ การสร้างสถานการณ์จำลอง นอกจากนั้นยังใช้วิธีสอนแบบอื่นๆ น้อยทุกวิธี และไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนเลย